

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön Előfizethető helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek és pontosan és jutányosan közöltek.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Előléptetés; István kir. helytartónak a cseh rendektől elbucszta. Hiteltörvények. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Somogy és Vas megyék közgyűlései; Jászkukerületben a képviselők; inség. Erdélyi országgyűlés. Társulati élet: A m. természettudományi társulat évkönyvei érdekeljen.)

Külföld. (Ausztria, Amerika, Portugália, Spanyolország Anglia, Franciaország, Poroszország, Törökország.)
Értesítő, gabonaár.

MAGYARORSZAG és ERDELY.

A' ngyu magy. kir. udv. kamara a' dobrovai harminzadivatalnál megüölt ellenőrségre Kosztich Anasztáz glinai utlevélvizsgálót alkalmazta.

Hazánk kir. helytartója István főhg Csehország rendeneinek folyó hó 10kén Prágában tartott ülésében azoktól elbucszott, kik ő cs. kir. főhgségéhez hivatalos helyzete és polgári viszonyainál fogva eddig legközelebb állottak, kik a' főhget a' országos tanácsokozások körében rendíthetlen bizodalomuk által hazafiai meleggel folyton támogatván, nemes szívök fogalma és józan belátásuk tanácsa következtében Csehország fens. kormányzója körül rokonérzettel egyesültek, kiktől tehát csak fájdalom érzetei közt válhatott el. A' rr. szemel feszült érdekekkel állapodtak meg a' fens. szónok arcán, mintha vonalmiról akarnák leolvasni a' reményt, melyet kétes hánykodások között tápláltak s melyről az ingatlan elhatározás szavai daczára lemondani nem akartak. — Alig hangzottak el a' bucsuzó főhg ószinte fájdalomával ékeztet szavak, midőn Salm gróf, kormányzékai elnök, a' ki nempótlható veszteségi érzet által keserített kebellet a' rendek közepéből felállván, a' való fájdalom férfias hangjával azon gyászt tolmácsolta, mely a' legfényesb esilagától megfosztott Csehországot egyik határától a' másikig tölti el, nem hallgathatván el azon érzelmét, hogy midőn Magyarország talán még csak sejdíti nyeresége mértékét, Csehország rendei az élet és tapasztalás által tanítva veszteségök nagyságát tökéletesen érzik, — s midőn növekedő letkesüléssel felszólít a' rendeket, hogy ő felsége kir. széke előtt kérjék vissza a' fens. főkormányzót, ki mióta Csehországban a' közigazgatás élire állott, fényes pályáját minden időben éskörülmények közt soha nem csüggedő munkássággal s fáradhatlan buzgalommal futotta meg — e' szavak villámként mindenkit megrázva felgyújtó viszhangra találtak, a' rendek heves éljenekkel és lángoló igen, igenekkel felelvén e' végett rögtön küldöttséget akartak kirendelni — s ütött az időpercz, melyben Magyarország kir. helytartója a' rr. előtt ezen ragaszkodásuk és szives érzésök kiömléséért mély háláját kifejtván, más részről azonban a' fens. urunk királyunk kegyelmes parancsa iránti engedelmisséget legelső polgári kötelességének nyilvánítván, a' rendeket felzúdult érzelmeik elnyomásával, hasonló kötelességök teljesítésére intette; ütött az időpercz, melyben kedves hazánk legkedvesb szülöttje, a' hazafiság tiszta szent sugallatából erős és ingatlan elhatározását jelenté ki, hogy a' k. helytartóság elvállalásával azon országnak, melyben született's elfelejtethetlen édesatyja emlékének tartozik, kinek ötven éves vezérlete alatt új életre ébredt nemzet élire ő felsége által parancsoltatván, ezen kegyelmes akaratnak hódolni nem csupán kötelesség, hanem keblére olly erkölcsi kötelesség, melytől épen úgy nem válhatik meg mint önmagától.

Engedtek a' dicső szónoknak Csehorsz. tisztelt rendei, hála és áldás — könyekkel vegyült — érzeteivel kísérvén az új helytartót fényes hivatásába, fájdalomk némi enyhülését abban lelvén, hogy őt egy testvérországnak engedék által, mellyel három század óta ugyanazon egy dicső korona alatt jó és bal szerencsében osztottak.

Felvirad tehát nem sokára a' nap, mellynek legfényesebb sugári k. helytartónkat budai palotájában üdvözlendik, azon nap, mellyen örömben kinevelő hazánk képviselői nemzeti reményünk minden kincseit szeretett elhunyt ősz nádorunk égő vágygyal várt fenséges fia erőteljes kezeibe egy lélekkel, egy hanggal le fogják tenni.

Pártbilincs nélkül lép a' király és nemzet választottja hazánkba, egyedül az ország valódi barátit néve szövetségeseinek — kísérve azon köztisztelt és bizodalom emléktétől, melly a' ritka tulajdonival tündöklő kir. herceg iránt Moldova partinál olly lelkes egyhangúsággal nyilvánult, hogy a' nemzet szerelem kiharsogván magát az ország kis teremében, vigye érzelmeit el a' Duna és Tisza nagy síkjaira, el a' magas Kárpátok közé és a' viszhangoktól rendüljön

meg a' szép haza, mellynek fiai a' bucsuzó herceg fájdalomát fel tudják ugyan fogni, de kiket szívök sugalma nem enged kételkedni, hogy a' szomszéd országban tapasztalt bizodalom és szeretet édes emléke, a' magyar faj lángoló hódolata, hű ragaszkodása és ószinte érzelmeinek győzelmi melegével össze fog forni. El fogja é István főhgünk a' fellegeket mindig oszlatni, mellyek jövendőnk körül itt ott felmerülnek? tarthatunk é számot szives és halhatós segedelmére, midőn az állások s politikai hítek különféleségből származott viták keserűségében reményünk a' tárgygyal együtt feloszlan készül? Igenis, ha a' pártoknak tszta szándékba ószszefort képviselői férfiai elszánással fejedelmünk törvényes hatalmát és hazánk javát védvén, az arra vezető módok választásában, mellyek iránt különböznek, inkább érezni fogják a' szeretnivágyást mint a' gyűlölet szükségét. Bp. H.

Hiteltörvények.

Alig van a' törvényhozásnak nehezebb feladata, mint a' hitelező's adós viszonyait úgy szabályozni, hogy a' hitelező lehetőségig minél kevésbbé szoríttassék meg tulajdona élvezetében, az adós pedig biztosítva legyen szükségtelen szigor ellen, vagy is a' hitelező kezességét találjon a' törvényekben s azok végrehajtójában, hogy akaratján kívül nem kénytelenítetik pénzét nélkülözni; az adós irányában pedig több kényszerítést ne használjon a' törvény s annak kezelője, mint mennyi elegendő arra, hogy hitelezője iránti kötelességének pontos megtartására szoríttassék. — Róma története tanulságos példát tartott fen a' törvényhozóknak, miképen az álladalom alapjaiban rendíthetők meg, ha az adós hitelezőjének szabad önkénye martalékaul engedtetik oda. Ki ne emlékeznék Róma története első korszakában, midőn a' plebejusok az örökös háborúk költségei viselését másképen nem győzhetvén meg, kölcsön pénzt szedtek fel szivtelen usztorásoktól, kik azután a' minden vagyonából kifogyott szegény adós személyét eléggítették ki's nem ritkán a' haza védelmében dicsőséggel megöszült bajnokot sanyaru s becstelen szolgaságba adták el, miglen a' hosszútűró népek béketűrőse kifogyván erőszakosan kényszerítette a' zsarnok patriciusokat méltányosabb törvények hozatalára. Magyarország ellenkezőre mutathat fel naponként számos adatot. Nálunk sok ember életmódjaul választotta mindenféle fogásokkal kiesalni a' vigyázatlanok pénzét s mig a' megcsalott jöszivü hitelező hasztalanul keres a' bíróságoknál elégtételt, nem ritkán kikaczagtatik: hogyan volt együgyű pénzt kölcsönözni teljes biztosítás nélkül? — Adósa minden esetre neveti, mert tudja, hogy hozzá hójában fírad a' végrehajtó, ő jó előre gondoskodott már róla, hogy mit se találjon, ámbár talán naponként három annyit költ, mint szegény hitelezője, honnan s miből? azt ő tudja. De talán azt tanácsolná valaki a' megcsalott hitelezőnek: ítéltesse meg adósa személyét s meg lesz elégtétele. És ő követni is kívánja a' jöszivü tanácsot. Kötelessége szóbeli perről szól, ugyde a' szóbeli törvény a' személy-megítélésről egy igével sem emlékezik, a' bíró tehát nem is ítéli meg. Vagy váltoja van, — a' váltótörvény hasonlag nem rendel semmit, mit kelljen tenni azon esetben, ha az adósnál vagyonihiány találtatik s ámbár a' váltótörvény-alkalmazás körül egy időig a' bírák úgy jártak el, hogy vagyonihiány esetében az adós személyét is oda ítéltek, változván a' bírói egyedek, más meggyőződésre tértek a' váltóbíróságok s most már a' váltó-adós személye olly sérthetetlen, mint volt egy római polgáré. És így ha valaki azon gyönyörben kíván részesülni, hogy pénze helyett adósa személyét nyehesse meg — az csak a' ráklábbal mozgó köz törvény-szolgáltatásnál kereshet ótalmat, tiz husz évi pörlekedés és tömérdek költsékezés után — ha maga nem is, talán maradéka megéri, hogy adósa személyét sajátjának nevezheti. De csak is nevezheti, mert hisz az adós megeskettvén arra, hogy azontuli keresvénye harmadát hitelezőjének adandja át, szabadon bocsátatik. Most már kérdezem: micsoda biztosíték ezen eskü? föltehetni é józanul, hogy olly igazságtalan rossz lelkü ember, ki más pénzével olly könnyelműleg bánt, hogy azt visszafizetni nem lön képes, vagy ki talán már akkor, midőn felvette, eltökélte magában soha vissza nem téríteni — hogy mondom illy ember az eskü szentségét tisztelni fogja? Nemde inkább felhívás ez hamis esküre? mit pedig a' törvényhozásnak nagyon kellene kerülnie, mert egy erkölestelenség mindig mást idéz elő.

Ámde van még más mód is — így szól a' tanácsadó — ha nem is visszanyerni a' könnyelműleg kidobott pénzt, legalább megbüntettetni a' csaló adóst, nevezetesen mint

csalót a' büntető bíróságnak vádolni be. Ezt kísérti meg tehát a' hitelező. Előadja, miszerint az adós, midőn pénzt kért tőle, a' fölkerült összeg értékét jóval meghaladó ingó vagyonnal, azonfölül kereskedéssel, mesterséggel vagy gazdasággal bírt s így benne biznia elég oka volt, miszerint adósságát leróni képes leend, csak későbbben tudta meg, hogy már soktól felkölesönözgetett, kik épen mint ő azon jó hiedelemben adtak, hogy tartozása kielégítésére képesnek hitték, minthogy egyenként véve fődözhetné is bármellyiket. Az adós azzal mentí magát, hogy ő szépen kérte mindeniktől a' pénzt, mindenik önként adta s mindeniknek róla olly írást adott, minőt kívánt, hogy adósságát elhallgatta, oka volt, mert azokra maga sem emlékezett, — szóval ő a' pénzt nem lopta, hanem kölcsön kapta, nem ő első adós, ki fizetni nem képes, sőt inkább sok nagy ur mentmár előtte jó példával elő, kik azért becsületes emberek, sőt hivatalnokok s hivatalos letéti pénzek kezelője lenni meg nem színtek s neki igaza lehet, mert a' kölcsönözött pénzt megfizetni nem tudók vagy is bukottak sorába tartozni nemcsak nem szegény nálunk, sőt ellenkezőleg egy ügyes esődöt tervezni s létesíteni dicsőség. A' bukott legalább bebizonyította vele, hogy esze van, mai korban pedig az ész a' jó erkölcs rovására bálványoztatik. — Mondhatta volna még azt is, miszerint ő ellene esődper sem foly, (a' hitelezők nem tartották méltónak ellene esődöt kérni, mivel semmije sem volt) s mit ítél most már a' büntető bíróság fölötté? F e l e t t e. A' család eléggé nem lelvén bebizonyítva, próbák hiányából fölmentetik, így hangzik valószínűleg az ítélet. A' hitelező tehát nemcsak pénzét meg nem kapta, nemcsak hogy költséggel megpótolta, de még azon elégtétele sem lehetett, hogy tehetetlen adósa ha nem is szándékos lopásaért, hanem vétkes könnyelműségeért érdeme szerint lakolt volna, mit ha egyébbel nem, azzal mindenesetre lakoltathatna az álladalom, hogy az illyadót kényszerítendő adóssága ledolgozására.

Eddig azt tevők fel, hogy az adósnak semmije sincs, legalább olly vagyona nincs, mellyhez a' hitelező férhetne. De tegyük most fel, hogy az adós elegendő vagyonnal bír, volna tehát hitelezőjének miből elégtíteni ki magát s lassuk milly biztosítékok nyujtanak neki törvényink, főleg pedig a' törvények végrehajtói, mert a' kettő között óriási hézag van. A' hitelező a' váltótörvényisékek eddig még türhető hitelben álló hiv eljárásában (minek oka a' felösszegekben keresendő) bizik, s azért váltót veszen adóásától. A' váltót a' legujabb törvény betábláztatni megtiltja, vagy is ha betábláztatik, köz törvény alá esik, s így többé nem ad váltóilletőséget. Az adós jó barátival egyet ért, azoknak kötelevényeket ad, kik reá tábláztatják, ingó vagyonaikat hirtelben eladogatja, mielőtt még hitelező eszmélhetne a' biztosítási végrehajtás kérésére, — a' maradvány még távolról sem elég váltó-adósságát fedezni s ime a' hitelező pénze oda van!

E' példán okulva említett pénzes emberünk, ezental csak betáblázásra s csak szóbeli per-jelkötés mellett kölcsönöz pénzt. Eljő a' határnap, az adós nem fizet. Idéztetni kívánja szóbeli perbe. De szerencsétlenségére adósa nagy kortesvezér, nagy restaurator, és szögabiró nem találkozik, ki ellene a' pert elvállalná (mi valóban már megtörtént) vagy ha találkozik, nyolcz nap helyett, mennyi alatt a' törvény a' szóbeli pert befejeztetni rendeli, hónapokig feltartóztatja, míg a' hitelező végre belé unva, kárával is megegyezik. Hátha még valami ürügyöt találhat az adós, mellyel a' kötelességet nem világosnak, nem szóbeli perre tartozónak kiokoskodhatja, a' bíró kap az alkalmon szolgálati készségeit bebizonyíthatni s így a' nyolcz napos perből sok esztendő per válik, és a' hitelező évek multával juthat sajátjához. —

Mind ezen eset hábar nem gyakor is, de csakugyan megtörtént. — És miért ne tarthatna minden hitelező attól, hogy az ő hitelezésénél ismételtetni fognak? De vegyük fel, hogy a' bíró léleküsméretesen jár el kötelességében, a' hitelezőnek még sincsen megtérítve abból eredett vesztesége, hogy pénzt idejére meg nem kapta, nincs megtérítve fáradsága, idővesztése, magára kiadott költségei. Mert a' bíróságok elég szerencsétlen logikával csak a' perre kiadott költségeket, azokat is szük markuan itélik meg. Nem akarjuk említeni, mivel léleküsméretes bíróról szólunk, hogy a' felperes a' rendes díjakat rendszeren háromszorosan vagy hatszorosan fizeti, ha boldogulni akar. Már most hogyan kívánjuk józanul számító embertől, hogy pénzt azért kölcsönözze ki, hogy legjobb esetben is, ha t. i. oda nem vesz, sok

idő multával hiányosan kapja vissza, mert mint mondók, a meg nem térített költségekre a kamatokkal is alig éri be.

De az emberi leleményes ész talál módot magán segíteni. A pénzes ember előre fölteszi, hogy pénze behajtásával baja, költsége lesz, vagy legalább lehet s azért azt — mint méltányos is — az adóssal akarja kipótoltatni. — Kötelezetet tehát kötbért. És ha a bírák megtartanak az igazságos Mátyás király törvényét, ki mint kötelezte magát, úgy vegyen igazságot, ez nagyon is rendén menne. A pontos ember nem viselné a kötbér súlyát. A rossz fizető méltó hogy lakoljon. De hány ezer meg ezer esetet idézhetnénk rá, hogy a bíróságok a kötbér-fizetésnek helyét nem látták most egy, majd más oknál fogva. Csódperekben pedig a váltótörvényszék rendszeren fölmenti a tömeget a kötbér-fizetéstől. Tehát a hitelezőn a kötbér sem segít.

Más pénzes emberek hogy költségek s fáradságuk megtérüljön s valamivel több kamatot kapjanak, mint a törvény megenged — természetvényeket adnak pénz helyett a folyónál magasb áron. Ez a magyar pénzvilágban ismeretes Gschäft. De bezeg meggyül bajok. Az adósnagy lármát üt, miszerint ő a vett árukat sokkal kisebb áron adhatá el, tehát a legrosszabb esetben is annál többet megtéríteni nem köteles. És ez az árkipuhatólasi mütétel azután 20—30 évig tart, vége alku lesz s az adós rendszeren igen igen nyertes az alku mellett.

Lehetnek sőt vannak is épen ellenkező esetek, hol az adósok nagyon megszaroltatnak, mert hisz nálunk minden önkénytől függ, sorsát előre egy hitelező vagy adós sem tudhatja, azt ellenfelének több kevesebb ügyessége a pártfogászerzésben határozza el.

Általában a nagy kamatot, uszorat illetőleg nálunk igen zavart fogalmak uralkodnak. Ingatlanjóságot, portókát bármily áron adni venni szabad, azon nyerhetni kétszer annyit is. Ez egészen törvényes. Pénzt hatos kamatnál feljebb kölcsönözni, nem szabad, mintha az nem olly áru lenne, mint bármely más. Legjobb hitelü helyre is kiadhatni hatos kamatra s legrosszabb hitelü embernek sem szabad feljebb. Minden idő és nemzetek története tanúsítja, miszerint a kamatlábat nem törvény szabja meg, hanem azon számtalan körülmény, mellyek a hitelre hatással vannak. Azért hogy a törvény szigorun tiltja az uszort, az homlokfelemelve üzi vérszopó mesterségét, naponként hullanak áldozati, mert az élet olyan mint a rakoncátlan folyó, csak vezetetni engedi magát, de erőszakoltatni nem. Ti, kik befoyyással bírtok e' nemzet bajain segíteni, higyétek el, hogy hitelt uszoratörvény, váltó és szóbeli bíróságok még nem képesek teremteni, sőt az ósíség eltörlése, vagy bank sem fog azt maga adhatni, ámbár azok is egyegy nagy lépést tennének hozzá, — azt vagy nemzeti becsületes jellem bírna teremteni, vagy kérelhetlen szigorú igazság-szolgáltatás az említett intézkedéssel kapcsolatban. Jellemet demoralisált nemzetünk nagy részében még sokáig haszталanul keresendünk. Adja Isten, hogy a progressio ne a rosszban, hanem a jóban haladjon úgy ezentul, mint ellenkezőleg eddig haladt! A szigorú igazságszolgáltatás lenne tehát az, mihez az ósíség-eltörlés és hitel-bankkal kapcsolatban kell ragaszkodnunk.

Az ósíség kártékony hatását minden elfogulatlan gondolkozó ember ismeri. Viszonyink között még is jó darab időig — bár csalódnám! — fen fog állani. A hitelintézetek pedig az ósíség-eltörlés s telek-könyvek behozatala nélkül mindig csak bizonytalanra kölcsönözhetnek. Itt nem kell egyebet — úgy vélem — figyelembe hoznom, mint a jog's megerőltetési pereket, mellyektől mentes földbirtok az országban alig van, — és a' becsük bizonytalanságát, hogy ne mondjam — lelkiismeretlenségét, mellyekkel az ember úgy van, mint midőn zsidóval alkuszik, — még ha sokat húz is le a' kért árból, gyakran igaz árnál többet fizet. Ezen ugyan könnyű lenne azzal segíteni, hogy az intézet maga becsülte. —

A' szigorú igazságszolgáltatás nélkülözhetlen kelléke: a' bírói felelősség. Mennyiben fér ez össze vagy nem fér mostani viszonyinkkal? s mi változások lennének szükségesek? arról ha időm leend, a' t. szerkesztőség engedelmével*) más alkalommal kívánok sólani. B. T.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Mult számunkban nagy örömmel hirdettük a' német Interimtheater (miért nem Interittheater?) gyors épülését azon téren, melly egykor Mátyás emlékével díszeskedendett. A' milly nagy volt akkori örömlünk, olly óriási mostani megszorulásunk, midőn a' közönséget azon balesetről értesíteni kényszerülünk, miszerint a' napokban, t. i. éj egy zivatarral támadt eső az Interimtheater alapját kimosván az eddig épült alkotvány nagyobb része' öszszesüdt. Hab, hát még az elemek is öszszeesküdtek ezen elem ellen? Oh sors, oh elemek! A' részvét könyei áztatják e' papírt, mellyre mostan irunk. Sajnáljuk: hogy a' betűszedő nem szedheti ki azokat, s a' kétségbeesés furiája marczangolja érzékeny pirtól dagadó keh-lök magasztos mezejét azon gondolatnál: hogy e' baleset miatt a' többször tisztelt Interimtheater vágyva vágyott és

*) Szivesen elvárjuk. Szerk.

megigérve megígéri magyilatkozása nemesak júniusról elmaradand, de ha elkészül is, kitudja, vajjon midőn legközelebb leend, nem zudul e neki valami zápor-eső s elhordja, mintha ott sem lett volna??? Oh e' kétségek megzavarják legédesebb álmainkat.

Az ünnepek alatt nagy volt mindenfelé a' vigtség. Mikor azt mondjuk: hogy mindenfelé: az annyit tesz: hogy imitt amott, s mikor azt mondjuk: hogy nagy volt, az alatt azt értjük: hogy épen kétakkora volt, mintha félakkora lett volna. Hétfőn este alig lehetett Pestnek utczáin emberi alakot látni, hagyján még igazi embert. A' zuglgetben búcsu volt, Palotán tűzjáték, — az ez alkalommal meggyilkolt ártatlan esibék, ellopott zsebkendők és bevett fejbüök authentic rendbeszedett lajstromát majd fogja hivatalosan közteni a' P. Zeitung, mint szinte azon esetet is, hogy két vaggon egy közbeszurult conducteurt egy nyomással agyonprézsett, mindezek ugyanott hivatalosan közöltetni fognak. — A' nemzeti színházban ugyanekkor a' szökött katonák adott, színészek és közönség részéről egyiránt szököve.

Mult számunkban hirdettük, miszerint t. Bajza József ur elvállalta a' színházi aligazgatóságot. E' hírhez igen hitles úton jutottunk, miután azonban még hitelesebb kútfőből legközelebb ollyasmint keble megértenünk, mikép e' tény mind-éddig meg nem történt, erről a' közönséget s' utánunk indult híresztársiakat értesíteni köteleességünknek tartjuk.

Es megértük: hogy majus derekán hideg vízben fürödhettünk. Azaz: hogy hideg vízben decemberben is fürödhettünk volna, hanem azt értük meg: hogy hideg vízben fürödni kedvünk is van. Egyébiránt nagy kényelem, hogy mikor az ember szépen megfürödvé és megtisztulva a' parton végig megy, az ott halomragyúlt portól és szeméttől úgy ledarálódik, hogy akár megint ujra kezdje. Minden félreértés kikerülése végett előlegesen olvast teszünk: hogy ez nem volt czélzás a' Honderüre. Ezen jó urak mindent magukra vesznek, szinte alig merünk immár megszólalni, mert alig emléthetünk valaminek, Judas Matyit, mindjárt azt hiszik: hogy ő róluk van a' szó. Legközelebb is: hogy ajánló tudóstásképen előterjesztették a' Honderü dolgozóitársai tisztelendő voltát, hogy felpattant ért! ljedtében azt sem tudja mi fegyvert használjon ellenünk? Pedig legkönnyebb volna ezt megkérdézni egyik szerkesztő társától, ki a' fegyverválasztási dicsőség miatt emléket is kapott pedig szépet. Egyébiránt legyenek önök nyugodtak, a' szerkesztőség körül forgolódo subjectumokat nem értettük azon urak közé, kiket mi a' tisztelendőknékné mondottunk, s ha imezek megbántásnak vették a' czimzetet, a' szerkesztőség kétségkívül nagyszerű hűzelgésnek tartandja, hogy őt e' titulus alá nem tartozónak elismerjük.

Alkalmat veszünk magunknak ezuttal levásárolhatni a' palotai kávéház-bérlőn azon, tíz pengő krajczárt, mellyet az a' közönségtől fejeként kizarolt, kötelet huzatván a' kocsis útonkeresztül s' daczára a' primae nonusnak minden, kinek kedve nem tartotta az országaton maradni, directe megadótatván. Két lovas pandur strázsálta e' mondvakészült vámot. S illyenkor már most szegény embernek ki hatadmagával ment a' zöldet élvezni, csupán azért: hogy lábát és az övéinek lábát a' zöldbe tehesse. Mődjában állott 3 buszast fizetni. Hol van e'száz-zám szabaditka megírva? Há minket már minden vadlélk megfizetthet, mihelyt kedve tartja? és mindenért miért kedve tartja? Még megérjük: hogy ásitani sem lesz szabad pénz nélkül s' az ember azon veszi észre magát: hogy odajön egy szélhözta plundrás s azt mondja: „ásitóttál, garast fizetsz.“ Ez alkalommal tapasztaltuk egy-szermin: mennyire jó, ha a' kenyér elfogy (s e' tapasztalatlunkat e' mai közönségben közlgyeembe ajánljuk) a' sült mellő piszkótát enni.

Tegnapelőtt ismét igen szép esők volt. Az idei vetések Pest környékén szép aratással bíztatnak bennünket.

A' Kisfaludy-társaság által Toldy Ferencz szerkesztése alatt megjelent a' Nemzeti könyvtár második folyamának 10, 11, 12 és 13ik füzete tartalmazva Csokonai minden munkáit, és Kis János poetai munkáit. Hazai irodalmunk ügyét szíven hordozó olvasó közönségünk e' vállalatot csak pártóló részvétellel kísérheti.

Megjelent, és egy pförített minden hiteles könyvkereskedésben kapható: Méhes Sámuel által irt „Uti jegyzetek“ tartalmazva szerzőnek Németlon, Holland, Belgium, Schweiz és Tyrolban tett tapasztalát. ☺

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

SOMOGYBÓL. Folyó évi majus 1jén tartott évnegyedes közgyűlésre az e' megyei nemesség, a' f. évi febr. 2án tartott közgyűlési végzésénél fogva a' régből időbeli marcalis gyűlések mintájára különösen meghivatván az iránt, hogy a' levéltárnak már előbb elhatározott rendezésére szükséges költségek a' nemesség által s' miként leendő viselése tárgyában tanácskozzanak — megis jelent ez alkalomra számos nemesség, és a' tanácskozás a' rendezés szükségére, a' rendező általános vagy évfizetés melletti jutalmazása — úgy az erre szükséges költségek önkéntes ajánlat vagy kötelező kivetés melletti behajtása körül forogván — voltak kik az ebeli költségeket a' tized haszonbéri pénztárral, mások aláírás utján bejövendő pénzmeny-nységgel kívánák fedeztetni; megjegyztetvén némelylek által még az is, miszerint a' többség által elfogadandó kötelező kivetés iránti határozatát a' megyének alig lesz hatalmában mivel is foganatosítani. — Azonban a' többség némelylek szűzvállalok ellentmondása daczára is a' mondott költségeknek a' nemesség által az országgyűlési költségek beszedésénél divatozó kulcsszerinti viselését kimondá és elhatározá — ennek törvényszerű végrehajtásáról, az 1723:90ik t. cz. és még több törvények rendelete nyomán legkevésb kétségök s' nehézségök sem levén. — Mire néz-

ve a' másod alispán ur elnöklete alatti bizottságnak utolag feladatott, hogy julius 30ra Kaposvárott esődot hirdetvén az ez alkalomra megjelenendő vállalkozók egyikével a' rendezés díja iránt — a' fizetésnek részlegekben munka arány szerinti kiszolgáltatása mellett szerződjk s' ezt aug. 1jén tartandó közgyűlésre nyujtsa be. —

Olvastatott azután Borsodmegye levele, mellyben az a' külföldi bevándorlók s' általok megvásárolt uradalmak jövedelmei kifolyása érdemében a' helytartó tanáchoz tett felirását közölvén felhívja a' megyét, hogy hasonló értelemben írjon fel, a' legközelebbi országgyűlésen pedig honosi-tási törvény alkotásáról gondoskodjk — ugyan Borsod-megye a' maga és több megyéknek a' helytartói kinevezés és nádor választás iránti nézeteit eszmecsérelés végett tudatván — miután e' tárgyban e' megye már intézkedett, a' zért ez valamint az előbbi levele Borso lnak az országgyűlési utasítással foglalkozó választványnak kiadatott — Koz-lozsmegye rendei az egyesülés előmozdítására Magyaror-szág részéről is egy bizottvány kineveztetésének eszközlésére valamint más részről a' részek viszakapcsolása sür-getésétől elállásra kérvén fel e' megyét, — ez előbbi né-zetei s' határozata melletti megmaradásáról a' közlő megyét értesíteni fogja.

A' nmgubtó tanács e' megyének már előbbi időkben tett abeli felterjesztésére, melly szerint a' határórségi egyvedeket Magyarorszában a' mesterség tanulásában kor-látozó szabályokhoz nem járulhat — meghagyja, hogy mi-vel a' határ-örvidékek honvédelem tekintetéből saját-ságos rendeltetése van s' e' rendeltetésük iránti szabályokat azon intézetek fenállhatásánál fogva pontosan megtartani kelletik — e' megye is magát azon intézvényhez szorosan alkalmazza. — Azonban Somogy megye karai és rendei va-lamint eddig úgy most sem ismerhetvén el, hogy a' törvé-nyek szellemétől eltérő szabályok mellett kormányoztathas-nának, de az 1790: 35. t. cz. szerint illy megszorításokat törvénybeütközönek találván — előbbi nézeteiknél marad-nak és a' hto tanácsot ujabban megkéretni határozzák. — Egyébiránt ezen intézvény is az utasítást készítő választ-ványhoz tételtel át. —

Ezek levén jelen közgyűlés előnapjainak tárgyai — egyéb kivált a' tiszti jelentések után előkerült tárgyak által-ján véve csak e' megye beligazgatására szoritkoztak. — Nem hagyható el azonban annak megemlítése, miszerint a' Balaton lecsapolása és az ezzel öszszekötött Sió szabályo-zás körüli teendőkkel megbízott küldöttség a' főtisztelendő veszprémi káptalan kiliti malma iránt az e' végre ide lekül-dött kanonok urakkal jelen közgyűlések alatt már egykez-edett folyamodást nyujtván be egyuttal a' megyéhez, hogy ez a' Sió ásására időnként szükséges napszámokat e' me-gyei adózó nép által készpénz fizetés mellett szolgáltatssa ki — minthogy azonban e' megye rendei az adózók sorsát sokkal jobban szívőkön viselik, minthogy azokra bármínő kényszerített munkát róni kívánának, de különben is azo-kat a' legujabbi törvények által meghatározott közmunkán kívül bármimemü ha bár készpénzes szolgálat tételre törvé-nyesen s' igazságosan szoríthatónak nem látják — a' folya-modó bizottságnak kérelmét visszautasították. — Kelt Kaposvárott, majus 9én 1847.

VASMEGYE évnegyedes közgyűlését, nagyszámmal öszszegyült s' a' köztanácskozásokat éber figyelemmel ki-sérni szokott megye rr. Szombathely mvárosunkban majus 4én kezdék meg főispánhely.elnöklete alatt. Szeretve tisztelt főisp. helyettes Zichy-Ferraris Bódog gr. ur mindenekelőtt szíves köszönetét fejezvén ki a' rr. személye iránt írásban kifejezett becses bizalmok és vonalmokért biztos reményét fejezte ki, hogy azon fontos kérdéseknek, mellyek az or-szággyűlési utasítások tárgyalatásikor megoldandók lesz-nek, kom. megfontolással s' higgadt mérséklettel fog. elibe lépni; s' miután a' mult közgyűlés végzése már az örök vált-ság s' ósíség kérdését tüzte ki előleg tanácskozási sorul, oda nyilatkozott kívánságával, hogy az eddigi szokás mellőzté-vel mindenek előtt ezen tárgyak intéztetnének el. A' rr. készséggel hajolván elnök ur kívánságára — nyomban föl-vételtel az említett országgyűlési választványnak már mult közgyűléskor fölolvast munkálata s' a' rr. méltányolván az abban kifejtett okokat, a' kényszerített megváltás elvét, mind földesurra, mind jobbgyra nézve maguk részéről is elfogadták. Mi pedig ennek olly módon, hogy tökéletes kármentesítés s' az érdekek lehető kiméltetése mellett tör-ténjk — leendő eszközlését illeti, miután azon meggyő-ződésre jutottak, hogy ez tekintve az ország sajátlagos kö-rülállását, de leginkább a' megváltásra kényszerítendő job-bágyok helyzetét, biztosan máskép nem történhetik meg, mint ha az öszszes álladalom az ebbüi háramlandó költségek kiteremtésére segédkezeket nyujtand, s' így a' magában elégtelen jobbágyág gyamolítása a' haza közbejárulásával történik, a' megkívántató költségek forrásaul egy nemzeti hitelbank föllállítását látják szükségesnek, mellynek biztosí-tékát a' nemzet öszszes értéke képezvén, az nemesak az az-

zal szükségképp összefüggő költségek, hanem a megváltásból eredő kötelezések pótlására is szolgáljon. — Minthogy azonban ilyen nemzeti hitelintézet létrehozása 's a kitűzött célra leendő alkalmazása a közteherviselés eszméjét foglalja magában (mellynek megváltása jelen közgyűlésünk teendői közé sorozva nem volt) szabályos végzésükhöz következetesen orsz. gyűl. választványunk oda utasított, hogy a közteherviselés elvét vegye tanácskozás alá 's annak létesítése iránt, figyelmet fordítva az adóztatási kulesra, kezelésre 's a fűdőzendő czélok kitűzésére, a legközelebb közgyűlés elibe kimerítő jelentést terjesszen, akkorra határozván el, hogy a jobbágyi viszonyok megszüntetésére kívánt pénz forrásaul szolgáló nemzeti hitelintézet biztosítékul az egész nemzet összes értéke szolgáljon.

Két nap folyt ezen fontos tárgy megvitatása fölött el 's mind a mellett, kivéve egy képzelgő esperesnek meggondolatlan elcsuszamlását, — semmi egyéb személyeskedés nem történt.

Harmadik napon pedig az örökségből eredő birtokviszonyok megváltoztatása iránt alkotandó törvények javaslatát kerülvén tanácskozás alá, a rr. áthatva az 1844. kerül. választvány munkálataiban elősorolt azon okok által, melyek az ósiségnek teljes és tökéletes megszüntetése mellett oly sürgőtelleg fölhozhatók, a 6ik fejezet alatt előadott törvényjavaslatot oly hozzáadással, hogy az előlítés megsejtőléből ered minden per most és jövőre, ugy az elsőszültségi és idősbégi (majoratusi és senioratusi) javaknak a közállomány irányában divatozó kiváltságos természetű, a családi viszonyokra nézve teendő intézkedések az örökösödési törvények alkotására hagyatván fen, szinte teljesen szüntessenek meg — közakarattal elfogadták, oly kikötéssel mindazáltal, hogy követ urak minden az ósiség természetéből folyó káros következtések mellőztével oly intézkedések létrehozatalát sürgezzék, melyek mellett a testvérek és szomszédok vevésheli elsőséggel birjanak, rövid határidő alatt biztosíttassék. —

Mihez képest az elidősültségről szóló 8dik fejezet is a fenebbiekre vonatkozó változtatásokkal elfogadtatott, az örökösödési viszonyok megvitatása azonban a közelebbi aug. közgyűlésre halasztatott. Jövő tszékünk június 7kén, évnegyedes közgyűlésünk pedig aug. 9én veendik kezdeteket. — Az e lapokban is többször említett 's részvények által itt Szombathelyen létesített fűdőház még most is szurja földesurunk szeméit, mert általa a társaság elnöke pörbe idéztetett, minthogy az általa nagyon kedvelt arany-adó megtagadtatott, pedig ha tudná, mily kényelmesen járunk belé fűrdeni — talán fölhangyna zaklatásával; azonban kíváncsiak vagyunk: minő ítéletet fog az uriszek ezen kérdés fölött hozni, mit annak idejében közölni el nem mulasztandok. — A nyomorral küzdő emberiségnek segédkezetek nyújtani meg nem szűnő köztisztelőti M. J. báró ismét nem esekély jelét adá nagylelkűségének, miszerint az ő perinti szegények közt (mit valóban a földesurnak sem lenne fölösleges tennie a helyett, hogy a kapu alatt álló hoszszubotos által a segedelmért esdekoldusok viszarasztanak) ismét nem megvető öszveget osztatott ki, — áldás szorozza e derék férfit szép tettéért!!! —

A háztétlen álló szerezcsen alatti kereskedés ajtaján függő egyik táblán a német hirdetés után ez olvasható: „megbiztatási raktára, a legfinomabb és legtisztább és meggerenezett morvai lennek“ már ez mégis furcsa, midőn annak is, a mi legtisztább 's legfinomabb, érezni kell a gereben kegyetlen fogait, — nem pedig p. o. azoknak, kik ilyen jeles bolczimkovácsok. — Rendes levelező.

JÁSZKUN KERÜLETEK. (Képviseletlenség.)
Nagy és hatalmas statusokban a községek jól rendezett igazgatása azon csira, melyből az álladalmi jóllét magvai fölvirágoznak, és az egészet nagygyá és hatalmassá teremtik. A nemzetek törvényhozói első teendőnek látják most már a földbirtok bilincsei feloldatása után a községeket igazgatási rendszerrel a jándékozni meg 's oly biztosítékkal ellátni azt, mely az egyes polgárok jóllétét 's a községek boldogulását előmozdítja, és alkotványuk gépének erős alapkövül szolgáljon, jól tudván azt: hogy a szabadföld czélszerű igazgatás hiányában csak czáfolataul szolgál a mivellEurópa gazdasági azon tanának: „szabadföld vagyonság.“

Magyarország hatóságának közigazgatási rendszerében ezen két biztosíték tűnik fel leginkább: „a szabadválasztás és megpörölhetés“ a magyar nép t. i. ugy alkotta administrationalis rendszerét: hogy azon testület, mely személye és vagyona fölött közvetlenül rendelkezik, időszakonként szabadon választva, általa és közölte létesíttessék 's ez a magyar szabadságnak egy legszébb gyöngye 's a magyar politikai életnek egy legerősb magköve. De bármely uralkodási forma legyen is, biztosítékot igényel az alulról, vagy felülről.

A szabad földű jász kun kerületek, melyek a százdok viszáljai miatt majd egy, majd más kéztől nyert orvos-

lások, majd egy, majd más érdekű egyedek általi rongáltások miatt a megyehatósági élettel összehasonlítva bonyolult beligazgatási rendszerhez jutottak, és ez azon rendszer, mi a jász-kun kerületek anyagi és szellemi jóllétét oly alacsony fokra juttatá, ez azon rendszer, mely megeztáfolja a statusgazdák fenebb említett tanát.

E bonyolult beligazgatási rendszernek az legnagyobb hibája: hogy nélkülözi azon közvetlen biztosítékot, mely a megyei dolgokban oly nagy haszonnal létezik, nélkülözti t. i. a szabadválasztást.

Sokan azon csalódásban vannak 's csakugyan elhiszik 's másokkal is el akarják hitetni, hogy a választásokban rejő biztosíték a jász kun kerületekben a képviseltek által létezik 's így okoskodnak: a jász kun községek igazgatása a tanács által történik, a kerületi tanácskozásokban és választásokban pedig a bíró és jegyző képviseli az illető közönséget, ezek pedig a polgárok által létesíttettek, és így alulról a polgároktól választva, azokat is képviselik. — Azonban engedjenek meg az így okoskodók: ez ugyan első tekintetre szinleg így áll; de ha egy bíró és jegyző szülemelését jobban megvizsgáljuk, az tünik ki: hogy nem a polgároktól, hanem éppen azoktól származnak, a kiket szinte ők választanak, ennél fogva hagyjanak fel csalódásaikkal, mert a dolog valóságát nem tudják! hogy itt nincs képviselet — ez ne szegyeneljük, mert képviselet hiányában ugyan nehéz bizodalommal környezetni, nálunk, hol oly sok van bizva az előjárók 's tisztviselőkre édes mindnyájunkból. E képviseletlenség e befolyhatlanság szülője itt minden elégtelenségnek, örökös tisztviselőségnek, nepotismusnak 's több efélének.

Legelőször is vegyük szemügyre: mint terem egy jász kun közönségi bíró 's lássuk: mennyiben képviseli az a közönséget? Birónak itt csak tanácsbeli választatik, a tanács az idő körülményei szerint, a mint t. i. az ide kirendelt kerületi tisztviselő jónak látja, maga a tanács, vagy néhány meghívott által egészített ki, figyelembe vevén mindenkor azt: mily engedelmességet tanusított a megválasztandó egyed a község háznál végbe vitt szolgálata ideje alatt — a mit vulgo polgársági időnek híznak — az illető tisztviselő íránt, az ekép 's így szemponthól megválasztott egyed még fűtisztési jóváhagyás alá terjesztetik, a jóváhagyás pedig csupán akkor történik meg, ha a megválasztott egyed öszszeköti 's öszszekötheti érdekét a jóváhagyókéval, különben megtagadtatik az, mint nem egyszer történt már. A jóváhagyott tanácsnok élte fogytáig tanácsnok marad, felszabadul a polgárság irányában minden felelősségtől 's minden függéstől, ezek közül választanak azután birót a község lakosi.

Ennyi rostáláson átesett bíró azután a község képviselője, ki majd eljövén a kerületi tisztújítás, választ, eljövén a közgyűlés, és azon a kerületi és községi központzárakat vizsgáló tisztizék jelentésének felolvasása, tanácskozik, és azokat hallgatja, mert ehez járul még az is, hogy a jász kun biráknak háromnegyede része oly egyedekből áll — a csekély fizetés miatt, — hogy ezen helyen tőlök rendeltetésük betöltését várni képtelenség volna.

Második képviselőjük lenne a községeknek a jegyző. Mivel már ez beszélhetne is, utat kellett hagyni, hogy minél hamarabb oda juthasson jó viselete mellett, hol már kardal is meg szabad jelenni gyűlés alkalmakor; ide már valóságos tisztis optimistákat válogatnak, olyant t. i., ki a kerületi irodában több évig okult, vagy ha rokonságban létezik 's gyakran, ha a fiatal szende türelmes 's jótanács-elfogadásra vagy házasságra hajló, ezt is megteszi a kerületi tisztviselő a szerint, a mint jónak látja, a tanács közbejárultával, melyet könnyen capacitál, vagy pedig ha a község kívánata övével egy, akaratával a szabadság gyakorlására többeket is felhiva. —

Ez azon ut, melyen a község képviselői választanak. Ebből kitetszik: mennyiben képviselő a bíró, mennyiben a polgárok kifolyásai az ilyen képviselők által választott kerületi tisztviselők, mennyi garantiával bír a jász kun polgár ilyen választásoknál a személye és vagyona fölött rendelkezéssel irányában? Főképp ha hozzá vesszük, hogy a tisztújítások hivatalaikról lemondandó tisztke egyenként, a község ilylyforma képviselőjének szavazatsúlyával bírnak. —

Miután tehát a képviselő testület egyes tagjainak eredetét, tehetségét, egy szóval a testületnek egy újon való forgathatását előterjesztém, méltán állíthatni: hogy az olyan bíró, a ki tanácsbelivé lesz, tanácsbeliből birónak candidáltatik, koránsem a népnek, melytől azonnal függetlenné teszük, mihelyt a tanácsba híják, akaratát teljesítik.

Ennek valóságát azonban leg jobban tanusítja a következtetés 's jelen állapotunk megtekintése, mert látjuk a fiak és unokák seregét, ámbár legnagyobb készületlenséggel — mert úrfinak megárt a tanulás — az alkalmabaknak mellőztével az ilyen képviselők által

megválasztatni; látjuk a befolyhatlanság miatt a központzárak mibenlétéről aggodóknak naponként növekedő számát, kiknek egyebet nem szabad tudni: csak hogy p. o. a pákai és mérgesi pusztá ennyit hozhatna be, N. N. közönség ennyivel nevelé adósságit, N. közönség már tovább nem győzi községi fűdőzhetését, a közlegelőhül ennyit akar adni árendába, hogy szükségét fedezhesse; látjuk minden évben feljebb rugtatott árendákat, rongyos középületeket, lakomákat mind ezeknek oka pedig nem egyéb, mint az, hogy sine me, de me.

Ezen rendszer miatt mi lábón áll a jász kun községi jóllét, igen jelesen érinté minap 's eléggé kifejezé a P. Hban értekező K. ur az által, midőn a szabad birtok-ellenzők argumentumul használák a jász kun kerületeket, hogy ámbár száz 's több éve, mióta szabad földbirtokok van, mégis szegények 'sat. — Szellemi jóllétünk, ámbár kisebb nagyobb iskolákkal minden községben el van látva, nem igen nagy fokon áll, mert azokban a vallási oktatást kivéve más tantárgyak alig vagy csak immel ámmal tanítatnak, 's ez egyike azon legfőbb okoknak, miért nem működhetik nálunk az értelmiség? miért nem vitatnak meg a tárgyak közgyűléseinken, miről egykor egy ószinte gazdálkodó jász polgár a B. pesti Hiradóban is panaszkodott! képviseletlenség csak minden érdek a tanácskozásban, az érdekek majd felszólalnak, vitatkozás ered, 's a végzés minden érdeknek lehetőségig eszközölhető betöltésével fog hozatni, az ellenkezőnek most a képviseletlenség 's a választásmód valódi oka. Értekezésem azon kívánattal fejezem be: bár csak azon jó urak, kik a jelen rendszerrel igen meg vannak elégedve, megismérlék: hogy a jász kun beligazgatásban legnagyobb híján az: hogy a magyar hatósági életben létező választási biztosíték a tisztviselők irányában itt nem létezik, 's ez nem létezőt ne elleneznek tovább is azon hiányt alkalmas képviselet által kipótolatni. — I j a s y.

ERDÉLYI ORSZÁGGYÜLÉS.

(Az urbéri hatóságról folytatás.)

Vajda-Hunyad e. k. Az uriszek története öszszekötésben van a legrégebb magyar nemesi jogokkal. Eredetét a szerencsétlen Dózsa-lázadaskor vette, midőn a földesur urbérését mint rabszolgát el is itélhetette; később a patriarchalis viszony fejlődővén ki, a földesur ugy tekintette urbérését, mint közatya, ki rajta első itélhetési jogát gyakorolta. Azonban sok földesur zsarnokilag élven vissza hatalmával, a törvény eltörölte. Később az 1791. 94. t. cz. ismét visszaállította; de már nem eredeti formájában, hanem hogy az előforduló ügyekben egy uriszek bírásokdjék, melynek tagjai meg vannak határozva 's egyszersmind ki van mondva, hogy földesur saját ügyében ne elnökölhessen. Ezen t. czikket ő felsége is megerősítette, de csak provisórie, míg t. i. a törvényhozás máskint rendelkezik. Jelen urbéri intézkedések nyomán visszamennek némileg a kk. és rr. a földesurnak eredeti forumára, a mennyiben neki kisebb dolgokban itélőhatalmat adnak, a nagyobbakat urbériszek itéletére hagyván. És ezt tárgyazza már a szónyegen levő törvényezik, melynek 1. §ra nézve szóló véleménye az, hogy a forum dominale illativum elöröltsék, de az impensionale ne. Mi az urbériszékéket illeti, szóló mindig oly urbéri székek felállítását kívánta, melyek a sérelmeseknek gyorsan szolgáltatassanak igazságot. A r. bizottság rendes urbéri székeket állít fel, de a' mellyeken szóló véleménye szerint semmit sem lesznek a' perek rövidebbek, mint a' rendes vagy legalább az ugynevezett spoliomos perek, mert mihelyt rendes urbéri széket állítunk, az urbéri leleményes ész sok módot talál a' perek hoszszabítására. A' spoliomos perfolyamat annyira körülirta a' törvény, hogy ha egy idegen olvassa, azt kell gondolnia, hogy legfőljebb félév alatt le kell folyni, 's mégis tapasztalás bizonyítja, miszerint 12 évig is eltartanak a' spoliomos perek. A' hoszszu pereknek három nemzedék is alig éri végét, holott a' felperesek mindent elkövetnek a' dolgok siettetésére, pedig ha a' táblai utasításba tekintünk, azt gondolnók, hogy Erdélyben egy hoszszu per két év alatt lefolyhat. Törvényeink némely ügyek elintézését a' tisztkekre bízzák, ezek a' dolognak végére járnak, és hamar eligazítják, különben a' kormány lép fel hatályosan. Bizonyítja ezt a' simplex viduák többszöri kihánytatása miatt szükségessé vált fellépése a' kormánynak, mellyél fogva visszahelyeztettek. Az urbéri pereknek Erdélyben, eddigi határozatunk szerint sz. Mihálytól sz. Gy. napig le kellene folyni, ne hozunk tehát most oly törvényt, mellyél fogva a' hetedik sz. György nap is elteljék, míg egy urbéri kereset lefoly. Ennélfogva a' r. urbéri forumot nem pártolja, hanem járul azon véleményhez, mely legközelebb áll utasításához, 's ez Dobokam. indítványa.

Fogarasvid e. k. Az uriszek eltörlését nem említi: senki sem vitatja; erre nézve pártolja a' r. biz. véleményét. Mi az urbéri székek felállítását illeti, a' r. biz. munkálatait teljesen nem pártolhatja, de annál kevésbbé Hunyadm. javaslatát. Szóló utasítása ez utolsó javaslathoz annyiban jár közel, mennyiben csak egy forum mellett szól, de eltávozik

töle annyiban, hogy ezen forumot nem csupán tisztekből kívánja felállítani. Utasítása röviden ez: vármegyei birtokokak közül választott birakból állitassék fel a főtiszt elnökle alatt az urbéri szék; az urbéri szék eljárását megelőzőleg pedig a felek kibékeltetésére a szolgabíró békebíró gyanánt lépjen fel. És kötelességévé tették küldőji, hogy e' nézetök kivitelét hathatósan eszközölni ügyekezzenek. Mi ezen uriszék teendőit illeti, maga rendén fogja megtenni szóló észrevételeit. A tárgy legfontosabb ágának azt tartja, hogy az uriszék ne tisztekből, hanem birtokosakból alakuljon. Hunyadm. követének indítványát kivihetetlennek tartja. A' menyire ismerjük a' megyei administratiót, mindnyájan tudjuk, mi kötelessége van az alispánnak és főbirónak: sokkal többféle elfoglaltatásuk van, hogysen minden héten három négy napot urbéri ügyek elintézésére szentelhesse.

Csikszék e. k. Küldőji utasítása következtül sem a' rendszeres bizottság munkálatait, sem pedig több előtte szolgált igen tisztelt szónokok indítványait nem pártolhatja. Ugyanis: küldői semmiféle urbéri széklet vagy táblát nem o-hajtának, hanem az egész eljárást az illető tisztek vagy tisztségre kívánják ráruházni, 's pedig 6 frtos ügyeketa' dulóra 12 frtosakat az illető alkirálybíróra fennmaradván joga a' magát megsértve érző félnek, követelését birtokon kívül megvizsgálás végett a' tisztség eleibe vinni. A' 12 fton feljüli károsításbeli követeléseknek, ugy a' földesuri kihágásoknak a' tisztség legyen itélőszéke, ugy, hogy a' tisztség határozata a' felek között döntő végzetménynek tekintessék, és csak 24 fton feljüli ügyek vitessenek folyamodás után a' királyi kormányzékhez.

Alsóf. e. köv. A' kormány egyik, eléggé soha ki nem menthető hanyagsága miatt, a' törvényhozás 's ezzel együtt az urbér behozatala huzamos időközön keresztül fel levén függesztve, töméntelen zavarokkal megyünk szembe. Igen, a' legjobb földesur is sok kedvetlenségeknek leend egyelőre kitéve; ugyanis az időn ésmértéken túl feltartóztatott folyam törjön maga rést, vagy adassék bár a' nyilas emberi kéz által, nem egyiránt kártékonyon fog é egy darabig rohani? Így vagyunk mi az urbérrel, mely körül már az egyik legfőbb feladat: azt ugy a' soemialis mint a' constitutionalis élet mentől kisebb veszélyeztetésével hozni be. Pár évtizedekkel ez előtt ha a' vidékkel ismeretlen utas töltött utra vergődhetett, már minden ismeretlensége mellett is csakugyan annyit bizonyosan tudhatott, hogy előbbkelő tisztt lakát hagyta maga után, vagy hogy a' fatu, mely előtte van, megyei tisztviselő laka; bejövén az urbér, ha vert utba érünk, hamar megtanuljuk, hogy azt panaszra menő vagy panaszról jövő birtokosak taposták simára. És miután ez így van, és a' mi több, ennek egyelőre így is kell hogy legyen, ne kövessünk é el mindent, hogy egyszersmind legalább az alkotmányos szabadság ne gyengitessék, melyet nézete szerint a' hunyadvármegyei szerkezet ha így áll meg, merőben semmivé tenne. Ugyanis, mondassék bár mi, szóló, részéről teljesen meg van győződve, hogy az alkotmányt legfőképen a' megyei élet tartja fen, a' megyei életet pedig multhatatlanul feltételezi az, hogy lehetséges legyen a' közgyűlésnek mikor szükség a' tisztséggel ellenkező véleményben lenni. Ha ez nincs így, ha egyesek véleményök nyilvánításaért üzöbe vétethetnek, akkor a' közgyűlés tisztséggé fog átváltozni. De vajjon egyszersmind elvállalandja é ezen testület az alkotmány megővését? Szóló azt hiszi, hogy nem, legalább eddig a' mint mindnyájan tudjuk, a' tisztségek az alkotmányos tusák mezején kevés erélyt fejtettek ki; és ez rész szerint igen természetes is, mert a' tisztt candidáliják, mibe ha egykiesi deficit van, a' szerencsétlenség kilábolhatatlan, mert a' tisztt a' kormány fizeti, és ezen fizetését akkor vonja el mikor akarja. Nem kellemtelen meglepettetés é egy gubernialis postának udvarunkra érkezése? És mert végtére minden három évben egyszer aggodalmasan szegi a' megyei tisztt szeméit éjszakra, honnan a' confirmatio malasztját várja; ha a' burokratának akkora hatalom adatik, mekkorával azt a' hunyadvármegyei szerkezet fel kívánja ruházni, akkor kevés embernek leend hátorasága a' tisztt vélekedéssel ellenkezőt nyilvánítani, és így a' megyei élet meg fog halni. Nem tudja szóló, célja é ez a' szerkezetnek vagy nem, de a' következős minden esetre az lesz. Mit mond Alsófejér? Azt, hogy ha a' földesur és urbéres között baj adja magát elé, első folyamodásu bíró legyen a' szolgabíró; innét mehessen az ügy a' főispán elnökle alatt rendre egymást felváltó három derékszék-bíró itélete alá, 's végtére a' főkormányzék elejébe. És mit mond Hunyad? Azt é? hogy minden ügyek a' tisztség elejébe menjenek? Nem, ez igen impopularis eszme, mert ki az, a' lehatalmasabbakat sem véve ki, ki egyszer vagy másszor a' burokratától méltatlan bántalmat ne szenvedett volna? Nem, hanem azt mondja, hogy első forum legyen a' megyei urbéri tábla, azonban jól megjegyezzük, hogy ezen megyei urbéri táblát merő tisztekből alakítja össze, annyira, hogy szóló inkább akarta volna, mikép nevezze ezen széklet inkább tisztségek, azon-

ban tagokul választott táblabírákat rendeljen oda. Vegyük a' dolgot practice: legyen egy ember, ki a' tisztt tisztu eljárása felett ellenörködni kíván, ki alkotmányos jogából folyó kötelessége nyomán, ha visszaéléseket lát, maga helyén, a' közgyűléseken nyilant kimondja, és ha már az érintett zavarok felett bíraskodó tisztt előtt egy ilyen egyednek soha sem lesz igaza, és bosszantatik hétfőtől szombatig, nagy és kicsiny dologban bámulatos következetességgel, kérdi szóló: vajjon nem fog é meglágyulni száz ilyen emberből kilenczven kilencz? Nem akarja ezal azt mondani, hogy minden tiszt igazságtalan vagy részrehajló; de az is áll másfelől, mikép azért, hogy valaki tisztviselő lett, egyszersmind nem vetkezte le az emberi gyengeségeket. Számítalan jogaink vannak papirosan, melyeknek életbe léptetését a' közelebbi országgyűlések elég eréllyel próbálták el, melyeket ha feleleveníteni nem lehetett, legalább ne tegyünk az alkotmányos haladás elejébe áthághatatlan gátokat, vagy jobban mondva, ne ássuk legalább mi magunk az alkotmány sírját mélyebben. Győződjének meg a' t. kk. és rr. hogy ha a' kormány egyszer a' burokratának ezen hatalmát corfirmálja, a' minthogy fogja confirmálni, nem fog többé hatalmunkban állani, azon később változtatást tenni. Szép, kívánatos dolog a' haza számára üdvös határozatokat vinni haza, de szintolly, sőt elsőbb kötelességünk, ha ezt nem tehetjük, legalább az alább sülyedéstől szentül megóvni a' hont; ezekből kiindulva, tehát a' hunyadvármegyei érdemes köv. szerkezetét nem pártolja.

ELŐLEGES KÖZLÉS. Az urbéri széklet fölötti tanácskozás a' május 14- és 15-ki LIId. és LIVd. országos ülésekben is folyt 's eredménye következő lón. Elnök: A' szónogyan levő törvényjavaslatnak első ágát tüzte volt ki tanácskozás alá, t. i. az urbéri székletet, melyek körüli vélemények a' következőkben öszpontosultak: a' r. b. javaslata 150 §-át, mely szerint „az uriszék hatósága az urbéri esetekre nézve merőben megszűntette tük“ a' kk. és rr. teljesen elfogadták. A' 2d. § igen kev. pártolásra talált, ugy hogyszóló elnök é §t előterjeszteni is fölöslegesnek tartja. Hanem keletkeztek iránta különböző vélemények, melyek szerint általában egy megyei urbéri szék volna felállítandó. Egyik vélemény szerint az urbéri szék állana a' főispánból, egy jegyzőből és három választott táblabíróból; a' másik szerint főtiszt vagy az utána következő igazgató tisztt elnökle alatt a' kerületi tisztekből és egy megválasztott megyei, vidéki vagy széklet jegyzőből. Ezen két szélső között merült fel egy közép vélemény, mely a' főispánt, vagy jelen nem léte esetében helyettesét teszi elnökké, a' jegyzőt meghagyja, ellenben hat urbéri bíró kíván oly móddal állítani, miszerint a' megyei egyedek 18 egvedet választva, ezekből 6 felsőge erősítsen meg hatot. Ugy látja, hogy ezen közép véleményben annyira öszpontosultak a' kk. és rr. nézetei, hogy a' más kettőt kituzni nem látja szükségesnek. Erre nézve Dobokam. főisp. azon módosítást indítványozta, hogy azon anomalia kikerülésére, mely szerint a' főispánt jelen nem léteben képviselő kerületi tisztt, a' főispán elnökle alatt nem bíraskodhaték, a' két főbíró 's illetőleg alkirálybíró és alispán is tagjai lehessenek az urbéri széknek. Miután ez ellen több ellenvetés keletkezett, ugy látja szóló elnök, hogy a' kk. és rr. többsége, gr. T. D. javaslata nyomán, mit Dobokam. főisp. is elfogadott, abban állapodott meg, miszerint az említett hat bíró és jegyzőn kívül a' főtiszt és valamelyik főbíró, magyar vidékeken alkapitány, a' részekben alispán, székelyföldön pedig alkirálybíró legyenek az urbériszék tagjai és illetőleg elnökei. Es az itéletek érvényességére legalább öt bíró jelenléte legyen szükséges. Ezt határozat gyanánt mondja ki. A' r. b. javaslata 4dik §-át, mely szerint: „az urbéri legfelsőbb törvénynek a' főkormányzék“ — a' kk. és rr. elfogadták. Küüllőmegye egyik követe indítványozta, hogy az ugy nevezett hét bíró jóságai 's egyéb a' szász nemzet által bírt jóságok, melyek magyar törvényhatóságok körében fekszenek, urbéri ügyekben az illető törvényhatóságbeli urbéri szék alá tartozzanak. De szóló elnök ugy vette észre, hogy a' kk. és rr. többsége jurisdictio kérdésébe jelenleg bocsátkozni nem kíván. Szabenszék egyik követe pedig az érintett jóságokra nézve külön bíróság felállítást indítványzott, miszerint „az első folyamodásu urbéri széklet alkotná a' kerületi tisztt vagy inspector, két székbeli tanácsossal az illető törvényhatóságból; az urbéri feltörvényszéklet pedig az illető tanács, de az alszéken bíraskodott három személy kizárásával. A' rendes urbéri legfelsőbb törvényszék lenne a' főkormányzék. Ez még tanácskozás tárgya nem volt; tehát csak annyit jelent ki határozatképen, miszerint a' kk. és rr. jurisdictio kérdésébe ez uttal nem ereszkednek. Felső f. e. köv. Kéri elnök é nmlgát, méltóztassék az é indítványokkal együtt Szabenszékét is elhalasztani, mert végelemzésben mindkettő egy kérdést tárgyz, hogy t. i. ki bíraskodjék az említett helységek urbéri ügyeiben? Csikszék e. köv. Miután egy régibb határozat szerint székelyföldön

nincsen urbériség, é nmlgának pedig mostani kijelentéséből ugy értette, hogy az urbéri bíróság tagjai között a' székely székek alkirálybírái is említetnek, utasítása következtében kéri é nmlgát, méltóztassék kimondani, miszerint a' jelen határozat által a' székelyföldre nézve keletkezett országos végzésen semmi változás nem történik. Elnök: Valamint azt, hogy székelyföldön nincs urbériség, soha nem enuncialta, ugy ezt soha sem enuncialhatja. U d v a r h e l y s z. e. köv. Ezen utasításával ellenkező határozat ellen ovást jelent. Középszólok e. köv. Nem vette észre, volt é említés é nmlga enunciatiójában arról, hogy az urbéri bírák mennyi időre változzanak. Elnök: Tiszttválasztások alkalmakor. Ezek után egy gr. k. h. megfejtvén, milly fonák és káros hatásu lenne a' jelenleg alkotott törvény-cikk életbe lépésére, ha a' legesekélyebb urbéri peres tárgyakért is messze földről nagy költséggel a' most megállított rendes bíróság elebe kellene folyamodni, ajánlotta a' kk. és rr. figyelmébe, miszerint a' legesekélyebb érdekü urbéri ügyek elintézésére állitsanak alsóbb bíróságokat is. Mire elnök é nmlga méltányolva gr. k. h. ur aggodalmát, részéről is fölhitta a' kk. és rret, hogy é tárgyról jövő ülésig gondoskodjanak. Most pedig tanácskozás alá tüzte a' szabenszékéi indítványt, melyre nézve im é határozat keletkezett: „A' szász nemzet által nemesi joggal bíró jóságokban ott, hol a' territorialis állás iránt jelenleg kérdés áll fen, annak végső elhatározásiga a' jelenlegi gyakorlat marad meg.“ E' határozat ellen Küüllő és Felső f. megyék követei ovást jelentettek; Szérdahelyszék követe pedig fentartotta jogát, hogy ha szükségesnek látandja, ovakodhassék.

Elnök é nmlga azon nyilatkozattal oszlatta el az ülést, miszerint a' VIII. törvényjavaslat hátralevő része fölötti tanácskozás a' közelebbi ülésben folytatattni fog.

TARSULATI ELET.

Fölszólítás a' magyar királyi természet tudományi társulat évkönyvei ügyében. — (Vége). Mely okokat öszszevevén, mint általában, ugy különösen a' természet tudományok is csak akkor virágzandának mind intensive, mind pedig extensive hazánkban, mi lón nyelünk a' szó legvalóbb értelmében ország nyelvélévé válandik, és másodsor midőn iskolánkban a' tanrendszer gyakorlatibb irányt kapván, tanuló ifjuságunk már iskolánkban ügyesen bevezetjük a' reál tudományok gyakorlati kezelésére. Mind n olly országos intézkedésink tehát, melyek é két változást előidézik, melyek az euidgi akadályokat félre gördítik, egyszersmind nagyszerű célunkhoz közelebb vezetnek.

Kiknek szükségesek, vagy legalább hasznosak a' természet tudományok, főlebb elmondván, ha Magyarország széles térein végig tekintünk, milly nagy részvevő közönségre számithatunk természet tudományi társulatunk? és még is ha valaki talán é tárgyra vonatkozó statisztikai tekintetből minden irányban beutazná országunkat, milly borzasztó pusztaságra akadna! — Térjünk be csak p. o. nagyobb és kisebb földesurainkhoz, kiknek a' dolog természeténél fogva, ha nem természetbuvárokna is, legalább természet tudomány-hatotta practicus természetismerőnek kellene lenni; nézzük meg nagyobb és kisebb papjaink könyvtárait, t. i. kiknek a' nép legtermészetesebb nevelőinek kellvén lenniök, a' természet tudományokból nyomorult népünket mennyi üdvös ismeretben részesithetnek; tekiatsuk meg iparüzőink és gazdánk, sőt isten neki — kik eddiglen országunkban ugy szólnak kizárólag tartottak a' természettudomány czim-erre szávon, isten neki mondóm, tekiatsuk még orvos. ina tanasztalaikat is akkor fogjuk látni természet tudományosságunk véghetetlen alantáló barometrumát — Tehát ezek nyomán esodálkozhatunk é aztán mindent öszszeveve, hogy nemesek a' magyar ember, hanem mit oh fájdalom! legalább eddiglen meg kell különböztetnünk, a' magyarországi ember is a' természet testét nem ismervén, annak ereit kellőleg használni nem tudván. Általában a' honosítás, nem-sí és szaporítás, valamint a' földolgozás boldogító mesterségéhez nem ért, sőt még mit sok más honnál boldogabb hazánk természetény földje maga jó szántából előhoz is, azt sem ismervén, számtalan természetnyivel nem hogy jó pénzért a' külföldnek szolgálni, hanem a' maga székségeit fedezni sem tudja. Ezek oly tények, melyek egytlen-gy kultorából, t. i. a' természet tudományok elhanyagolásából fakadván, a' lelkes hazafi és emberbarát ezen szomorú helyzetünkön lehetetlen hogy el ne szomorodjék, 's a' b. a. nyai segíteni ne iparkodjék; honnét társulatunk épen é lelkesbenk tevékenységében bizván, általaok a' természet tudományok hazánkban felvilágosztatására minden követ mozgásba hozni akarván, ézenel évkönyveink második füzetének megjelenendését hirdeti 's fölkéri a' nagyérdemü közönséget, hogy ezen több vállaltaink legvalogatottabb gyümöleséből szerkesztett füzetéhez dajkáló kezekkel járulni sziveskedjék; mi hogy a' nagyérdemü közönségnek annál inkább keze ügyébe essék, ézenel országserto következő tagtársaink kérellt-k meg, hogy t. i. két pengő forintjával évkönyveink második kötetére az előfzetést elfogadni, előfölt maguk vilékén arra müveltebb honfirsinkat figyelmeltetni sziveskedjenek, ugy mint: Agnely Ferencz gyógyszerész Szolnok. Baronyai József főorvos Munkács. Bélyky Zsigmond marosszéki főorvos M Váshelyen. Bttner Imre megyei főorvos Boros-Sebesen Arad megyében. Bloch Móricz gymnasiumi tanár Szarvason. Constantin Mihály szabolcs megyei

főorvos N. Kállóban. Csöréj Döme orvostudor Aradon. Doleschall Gábor orvostudor Miskolcon. Fodor András Hunyadmegye főorvosa Déván. Fűrész Ferencz tanár Kézsmárkon. Gajzágó Lukács orvostudor Szamos-Ujvárott. Gerics Pál georgiconi archon Keszthelyen. Grosz Friderik orvostudor N. Váradon. Haás Mihály városi plebánus Pécsen. Hermann János Baranyamegye főorvosa Mohácsen. Heuffel János Krassómege főorvosa Lugoson. Hulimán Pál kamarai főorvos Mármaros-Szigethen. Jácz Ferencz orvostudor Selmeczbányán. Jelenffy Károly Szatmármege főorvosa Szatmáron. Katona Géza orvos-sebész tudor Gönczön. Abaujan. Kocianovich József gyógyszerész Gyöngyösön. Lenner József. Iycaumi tr. Rozsnyón. Lugossy József. Debreczenben. Majer Ist. tr. Esztergamban. Nagy Márton gymnasiumi igazgató Tatán. Nagy Sándor Imre orvostudor Kalocsán. Pongrácz Mihály megyei főorvos Losoncban. Rainer János György tátrafűredi (smekezi) haszonbérli Tátrafűreden. Rochosz István kisdudovó intézeti tanár Besztercebányán. Römer Flórián akadémiai tanár Pozsonyban. Saárosy József orvostudor Eperjesen. Schirkuher Móríz tanár Vácson. Schwester Károly Vasmege főorvosa Szombathelyen. Stessel Alajos orvostudor Bécsben. Takács János Iycaumi tanár Kolozsvárott. Terhes Benjamin orvostudor Tokajban. Tóth ker János Iycaumi tanár Szegeden. Wachtel Dávid orvostudor Temesvárott. Vargha János tanár Nagy-Körösön. Vidák Izsóp tanár Sopronyban. *)
Megnyugtatás végett, mihelyt az előfizetési pénzek beküldetnek, t. cz. Jármái Gusztáv pénztárnokunkhoz Pestre, a tisztelt előfizetők nevei újságok után azonnal közzétételendek. Bugát Pál mint a magy. kir. természettudományi társulat másodelnöke. Dr. Török József, mint a m. k. természettudományi társulat titkoka 's az Évkönyvek szerkesztője.

KÜLFÖLD.

AUSZTRIA. A miről már bizonyos hírek szállongtak, a bécsi tudom. társaság (akademia) ó es. kir. felsége maj. 10kei határozata által életbe lépett. Fejdelmileg alapított intézetül természetesen nem mostoha gondoskodásnak örvend minden tekintetben, 's mint ilyen hathatósan fog a kiűzött czélra működni, mellynek hatásköre a) mathematicai 's természettani tudományokat, b) a történelmet, nyelvet 's óságtant a' legterjedelmesebb értelemben, így tehát a' hazai nyelvek művelését is foglalja magában. A' kérdéses tudományos intézet organismusa egyébiránt nagyon hasonlít a' többi hasonló fajukéhoz, kivéve, hogy elnökét minden harmadik évben magok a' rendes tagok újra választják, két titkárának megerősítése minden negyedik évben ó felségtől kérendő, alelnökét pedig a' t. társaság curatora (pártfogója) jelöli ki a' rendes tagok sorából ó felsége által helyben hagyandásul. Rendes tagjai száma 48ban állapították meg, kik közül 24nek Bécsben kell lakni; rendes tagokul megüresüléskor az akademia azon három férfit, kiket szavazattöbbség után legméltóbbaknak elismer, ó felsége elé terjesztendő kinevezetésül. A' tiszteletbeli tagokat (kik 24nél többben nem lehetnek) a' rendes tagok választják, 's e' választás helyben hagyásul ó felségének följelentetik. A' levelező tagok számát maga a' t. társaság határozza meg és választja őket a' törvényes szabályok szerint. Évenként négy jutalomkérdést tűz ki: kiadásai fődözésére évenként 40 ezer pftot kap a' status-kinstárból; minden igazgatási év beállta előtt költségvetést terjeszt a' közös. udv. kamara elé 's minden év végével a' nyert segély hova fordításáról jegyzéket ad be. Ha az évi adomány nem használtaték föl, a' maradék szabad rendelkezésére áll az akademiának, 's a' es. pénzügyi kormány közbejárásával akadémiai tőkét kamatozásra fordítatik a' nélkül, hogy ez által az évenkénti adományozás csönkulást szenvedne. Az elnök, működési ideje alatt évdíjúl nyer 3 ezer, az alelnök 2500, első titkár 2 ezer, második 1500 ftot pp. A' rendes tagok, elnök, alelnök 's titkárok disz-egyenruhát nyerne 's viselhetnek. A' legfőbb jótéteményeknek egyébiránt, mikben az akademia részeseül, egyike az, h. szükségéhez képesti helyet kap valamelyi státusépületben 's a' statusnyomdában mindent ingyen nyomathat az udv. kamraelnök előleges engedelmével. Belső szerkezetét illető utasítványokat egyébiránt az alapszabályok szellemében ömaga alkothat, helyben hagyásul a' gondnoknak terjeszti elő. Gondnokul ó felsége most ó es. kir. fonségét János főherceget nevezte — valamint még negyven rendes tagot is, nyoleznak helyét betöltésül a' t. társaságnak hagyván. Az ó felsége által nevezett rendes tagok sorában egri érsek 's patriarcha Pyrker László, g. Dessewffy Emil, erdélyi főkormányzó gr. Teleki József 's gr. Kemény József a' bécsi hírlap szerint állanak.

AMERIKA. Santa Féből febr. 17dikéről tudósítanak, mikép az amerikaiak polgártársai megöletésükért Taosban véres bosszút vőnek. Jan. 23dikán Price ezredes 300 önkéntessel 's 4 tizenkétfontos taraczkkal indult az említett helyre. Mintegy 1500—2000 főnyi ellenségre bukkant, 's 25—30 halott vesztéssel veré meg őket, Typhoya tá-

bornokuk is csatateren maradván. Price ezredes meg lón sebesítve, de csak könnyeden. Február 4kén megfeszített haladás után, mi mellett a' sergek hideg miatt igen sokat szenvedtek, az amerikaiak a' jól megerősített Pueblo de Taoshoz értek. Lódóztették 's ostrommal foglalták el azt. A' mexicioiak megfutamlottak; az indiánok, kik tágitni nem akartak, lekonzoltattak; ezek száma 55re terjed, a' többi elfutott vagy meghódolt. Vezérök Montaya haditörvényesék elé állították 's miután a' részvét ama mézárásban rá bizonyult, február 7kén felakasztott. Az amerikai polgárok megöletéséről utólag iszonyatos egylegiségek kerültek napfényre. A' kést, mellyel Bent kormányzót megnyúzták, diadallal vitték az utcákön; Leal kerületi ügyvédet az indiánok előbb nyilveszszókkal úgy összelódózték hogy mintegy megspékelt emberalakot mutatott, aztán élve nyúzták meg 's holttestét a' sertéseknek dobták. Elliott Lee tábornok azonban a' vérfürdőt elkerülte. — Santa Ana martius 23kán tette le az elnökségi esküt 's következő nap ünnepélyes menetet tartott az általa békével megajándékozott fővárosba. A' senatushoz intézett megszólításában csak a' lecsilapított új forradalmat emlegette, szóval sem érintvén az amerikaiakkal folytatott háborút. — Egyébiránt folyást azt állítja, hogy a' buenavistai csatában ó vala győztes. Kabinetet saját híveiből alakított.

Taylor tábornok az Urrea 's Canales által vezérelt mexicioi hadosztályt Tula közelében utólérté, nagy vesztéssel megverte 's hallomás szerint mind a' két mexicioi tábornokot is elfogta. A' mexicioi papság — ezen, Mexicóban oly hatalmas 's gazdag testület, részéről egy ügyviselő volt Washingtonban békealku-ésközlést végett. Hír szerint az unioi kormány azon határvonallal látszik megelégnüni, melly Rio Grande torkolatától annak mentében egészen az északi 32d. fokig terjed 's Paso del Nortól keresztül a' szárazföld többi részét egészen a' esendes oceánéig átmetszi. Ezzel az unio 500 ezer négyszög ang. mérföldet nyerne a' mexicioi birtokból. A' washingtoni kormány azonban, mikép a' levelező tudósít, ezenkívül a' guacuacalcoi szoroson keresztül Tehuantepecig vezető ut szabad használatát fogja magának kialakudni 's Mexicot ezért kármentesíteni. —

PORTUGÁLIA. Máj. 3kai lissaboni levelek következőleg irnak: april 19kén sikerült ezer katonafegyencnek a' limokiroi börtönlakból kiszabadulni, mellynek ajtaji két óráig nyitva valának. Innen a' sz. György-várhoz, meg egy katonaf laktanyához vonulván, még más foglyokat is ki akartak szabadítani 's magukat fegyverrel ellátni. De ott puska lövéssel fogadtatván 's 72en maradván a' téren közülök, az önkéntes testület sokat tón a' rend helyreállítására. — Mintegy 600 fegyenczet ismét elfogták 's börtönbe kísérték vissza. — Sa da Bandiera a' Wylde angol ezredes által d. Maria királynő nevében tett ajánlatokra azt válaszolá: hogy a' portoi junta parancsa nélkül az ellenségeskedéseket nem szüntetheti meg, azonkívül ez esetben nem állhatna jól sergeihűségéről. Majus 1jén valósággal megtámadták a' junta sergek a' királyiakat 's egy ütközet után, mellyben mindkét részről összesen több mint 200 ember esett el, mindkét fél előbbi állomásra tört ismét vissza. Ekkor fegyverszünet következett 's Wylde ezredes maj. 2kán a' brit követ utasítványival Portóba utazott. Meg volt bizva a' juntának, mihelyt ez a' fegyvert leteszi, tökéletes bünfeledést multévi oct. ótai minden politikai tényeit illetőleg ajánlani, ugyszinte a' száműzöttek visszahívását, tüstinti visszavonandását a' kormány által october óta kibocsátott rendelkezések, mellyek a' fenálló törvényekkel 's országos alkotvánnyal ellentétben állnak, — továbbá a' cortes összehívását az új választások szerint 's új kormány-alakítást oly férfiakból, kik sem a' demokratai, sem a' Cabral-féle párthoz nem tartoznak. Az angol kormány némileg kezessé teszi magát ezen, a' fölkelőknek az ó közbejárása mellett adott ígéretekért. Ha mindazáltal a' junta vissza találna utasítani a' fen elősorolt ajánlatokat, akkor — hallomás szerint — Anglia, Francia 's Spanyolország, egyetértve a' portugál kormánnyal, tüstint a' szükséges eszközökhöz nyulandnak a' polgárháboru megszüntetésére.

SPANYOLORSZÁG. Midőn maj 4kén este a' királynő ipa kíséretében színházból kocsin palotájába visszatérté, épen vámház melletti mentekor kettős csattanás hallatszott, mellyeket mindjárt pisztolylövésnek tartottak, a' mint csakugyan azok is voltak, mert egy golyó a' királynő kalapjába hatott. Midőn a' királynő ez esemény után a' palotába érkezett, a' miniszter-elnököt magához hívatta 's előadá neki, mi történt legyen, egyszersmind kijelentvén gyanuját, hogy a' lövést személye ellen intézték. Ezen gyanu más nap némi alapot nyert, mert ekkor csakugyan találtak a' kalapon csekély égetést. Miniszterével beszélgetése közben Izabella ugyanazon nyugottság 's vidámságot mutatá, melly az esemény pillanatában honolt királyi arcán, 's csak ipa megremülte nyugtalanítá ót kissé. A' tett vizsgálat első eredménye Angel de la Riva ügy. elfogatása volt. Ezen férfi élet-

előzvényei mellette szólnak, de az esemény nem egy jele mutatkozik ellene. A' vizsgálatból kiviláglik, hogy la Riva kedden (4kén) azon kocsit bérlé ki, mellyből a' kettős lövés származott, sőt hogy azon nap néhányszor ezélt is lött pisztolyokkal, hihetőleg kísérletül, hogy két pisztolyt különös gondnal töltete meg maga részire, 's viszatérvén a' czél-lövésztérről azon helyre viteté magát, honnan a' királynő ellen intézett lövés eredt. Egy iratot találtak nála, melly ugyan ez eseménnyel semmi összeköttetésben nem áll, de mellyből mégis leggonoszabb dolgokat következtethetni. — Magánlevelek szerint Coello 's egyéb egyedek elfogattak ollyanokul, kik de la Rivát a' fenérintett merénnyre ingerelték.

Majus 3kán évnappja volt a' madridi szabadságvédők elestének 1808ban 's emlékek polgárilag a' szokott pompával ünnepeztették. A' királynő nem volt az ünnepélyen jelen, mert mostani életmódjához képest nagyon korán tartatott. Mert míg férje a' régi szokások szerint iparkodik élni 's idejét közbenközben vadászattal rövidítgeti, a' királynő rendszeren tüstint fölkelte után az esteli mulatságokba megy 's az éjszakát Tertulijában nem épen választékos társaság — költők 's színészek 's ezek nőjei körében tölti. Mikép uralkodhatik aztán illetően különböző hajlamok mellett egyezés a' fenséges pár közt? A' sokaság egyébiránt szivesen kiment Izabellát fiatalága 's tapasztalatlansága miatt, 's mert legjobb nézeteket tulajdonitnak neki; Henrik infans sűrgeti Castella grófhölgygyeli házassága kir. helybenhagyását, mellyet hihetőleg meg is fog nyerni.

ANGLIA. Maj. 6kai felsőházi ülésben az irlandi szegények fölsegéllését illető billnek választványilag tárgyalatása volt napirenden. Monteagle lord módosítványt ajánla, miszerint a' rendszabály azon záradéka, melly a' munkaképes szegények szegény dolgozó-házakon kívüli gyámolítását foglalja magában, 1848ki aug. 1jeig korlátoztassék. Több poer csatlakozott ezen ellenindítványhoz, 's ezek közt Brougham 's Stanley lordok, meg a' dublini érsek. Egy ilyen fontos változtatást előbb meg kell kísérteni — szólának ók. Lansdowne marquis 's Grey gróf miniszterek 's Clanricarde marquis a' záradékot mostani, semmi időhatárt meg nem nevező szerkezetében pártolák; ám de az „irlandi párt“ — mikép az irlandi földesuri érdekek védelmezésiben egyetértő ir földesurak nevezetnek minden tekintet nélkül a' whigség vagy torysmusra — makacsnak mutatkozott, 's még maga a' kath. gróf Shrewsbury is az ellenzékhez járult. Monteagle módosítványa 63 szóval 50 ellenében elfogadtatott; többség a' kormány ellen: 13. Ellenben a' miniszterség Stanley lord módosítványánál győzött a' negyedik záradék ellen, melly a' szegénysegélyzési tisztviselők alkalmaztatását illeti, 59 szóval 53 ellenében. A' bill további tárgyalatása máskorra halasztatott. Így névszerint Ellenborough lord egy módosítványt javasol, miszerint a' közgyámolítás a' törvénytelen gyermekekre 's ezek anyjaira is, kik a' mostani szerkezet szerint ki vannak rekesztve, terjesztessék. Abinger lord vidor hangulatra gerjeszté a' házat következő indítvány által: mindazok, kik könnyelműen házasodnak vagy házasodtak, rekesztessenek ki a' segélyzés jótékonyaságából.

Máj. 8kán délutáni 3 órakor a' külügyi miniszterségben kabinettanácskozás tartatott a' kormány által felsőházban szenvedett vereség iránt. Parlament-feloszlásról beszélnek, ha nem sikerül a' felsőházat határozata visszavételére birni.

Majus 11kei felsőházi ülésben az irlandi szegényi bill kevés kegyelmet talált, miután majd minden lépten veszté egyikét záradékának. Egészen megcsönkítva fog ez az alsóházba vitetni vissza, hol hihetőleg el fogják vetni. Ez esetben a' bill egyik legfőbb tárgy leend a' legközelebb választások tárgyalási 's izgatásinál.

FRANCZIAORSZÁG. A' miniszterségben változás történt. Makau admiral 's Moline tábornok helyébe, kik önként léptek le, hadi 's tengerész miniszternek Tressel tábornok 's nantesi parancsnok, 's Montebello herczeg nápolyi udvari követ neveztetett. Lacave-Laplagne pénzügyminiszter pedig egyszerűen le-téttett 's Dumon eddigelő a' közmunkák miniszterére ruháztatott a' pénzügyi tárcza 's ez utóbbinak helyébe rhonemegyei kormányzó Jaýr lépett. Midőn Dumon már pénzügyminiszteri tulajdonságában a' követkamrai ülésen megjelent, épen Crémieux ur azon indítványát fejtegeté, miszerint semmiféle kamrai tagnak ne legyen szabad a' vasuti vagy más nyereszkezesekben részt vennie; azonnal a' miniszternek esett 's mindenkép gunyolá ez új miniszter-választást, melly nálálcapás leend — ugymond — az egész miniszterségre nézve. Hisz Dumon védelmezé leginkább a' vasuti nyereszkezeseket 's most pénzt is szerezhethet azok előmozdítására, mi nyilván a' közérdek kárával történendik. Dumon igazolá eddigi eljárásait 's panaszkodék, hogy még be sem igttathatá magát 's már is pört kezdenek ellene.

*) Az itt fölkerült urakon kívül társulatunk minden más érdemes tagai szinte kéretnek, hogy lakta-vidékeiken műveltebb honosinkat évkönyveinkre figyelmeztetni 's előfizetéseket gyűjteni, a' bejött pénzeket pedig pénztárnokunknak Pestre fölküldeni sziveskedjenek.

POROSZORSZÁG. Posen tartományban a lázongók folyvást pusztítanak és gyújtogatnak: így Goslin városban 188 ház fekszik elhamvasztva; Opalenica város szinte felgyújtott s 150 ház lón a lángok martalékává. Wittkowo várost a' esendzavarók egészen kipusztították: Wreschen, Gnesen s Pleschenben katonaságnak kellett közbelépni. Posenben vagy 60 kolompós fogatott el, kiknek fele már a' fénylő törvényeseknek adatott által.

A' porosz országgyűlés eddigelő még mindig leginkább belszerkezeti rendszabályok vajadásában sanylik, min más parlamentaris országok már régen keresztülmentek. Berlini levelezője az augs. Allg. Zeitungnak állítja, „miképp új státusintézkényeik gépe még igen nehézkesen mozog, de hogyan lehetne is ez másképp! Az ország kívánságai, reményei és szükségai mindenkor szóba jönnek, s hol jog és igazság áll részünkön, teljesülések nem maradhat sokáig el. Hanem a' forma még igen kezünk szerentűli. Minden nyög a' tanácskozások óriási terjedelmessége s lassu haladása alatt. Maguk a' rendek rövidítést sürgetnek, mégis minden szónok kihallgatni kíván s megmutatni küldőinek, hogy mozog, önmagát akarja vizsgálni az új elembe s mozogni tanulni. Két órával előbb szükség fölkelni, hogy az ember a' végtelen tárgyalásokat átolvashassa. Leginkább terhelte-

vék a' hirlapok a' roppant munka és szaporodott költségek által stb.“ — Közönséget érdeklő tárgy alig fordult egyke-tő még az országgyűlésen elő. Illyen volt többi közt azon kérelem, mely a' lengyel nemzetiség-fentartást illetőleg terjesztett az országgyűlés elibe, de melyet a' három rend elnöke Rochow tisztán tartományias természete miatt, mint nem az egyesült országgyűléshez tartozót viszusautasított. A' három rend ellenkező véleményben nyilatkozván, Rochow királyi végzeményhez folyamodott, mely is az ő nézetét pártolva, a' kérelmező követeket oda utasítá, hogy folyamodványukkal ő felsége elé járuljanak. Midőn az országgyűlési költségviselés került szőnyegre s egyik követ azt ajánlá, hogy a' költségeket magok a' követek viseljék, indítványát azon megjegyzés dönté meg leginkább, miszerint akkor egyedárusítva lenne a' gazdagok befolyása a' népképviselet szent hivatala körül s a' rendek kegyelemre volnának utasítva. A' költségeket tehát részint a' status, részint a' tartományi s egyéb pénztárak viselendik. Az utazási költségeket némelly követeknek máris husásan térítették meg: napidíjok pedig 3 tallérban állapított meg.

A' lázongó szellem különösen a' poseni, porosz és sziléziai tartományokban dühöngött. Míg azonban Németország egyik részében illyesek történnek, máshonnan legnyugtatóbb, sőt

reményteljes tudósítások érkeznek a' jövőendő aratás felől, melyhez hasonlóval régen nem kecsegtetheték magukat a' gazdák. Gyümölestermésre nézve szinte legszebb remények mutatkoznak itt.

TÖRÖKORSZÁG. A' porta 40 ezer embert rendelt a' görögországi határhoz. — A' török és görög nép egymás elleni hangulata egyes jelenségekben mutatkozik. Többi közt Mandamado faluban april 18kán tizenkét török rohant az épen egyházból kijövő görög lakosságra s pisztolylövésekkel egy görögöt földre terítették s kettőt súlyosan megsebesítettek. Smyrnában a' görögök fegyverkeznek. Albániában igen gyanus magzalmak tünedeznek föl s a' török szigetségekben négy kalozhajú Tzalakis György vezérlete alatt úzi dulakodásit. Samos és Nikania közt már is meglá-madtak s kiraboltak egy török hajót.

A' statustanácsban egyhangulag elhatározott, hogy miután minden eszköz kimerített a' meghasonlás jószerű lecsilapítására, s Görögország még az athenai kabinet iránt barátságosan érző egyik nemet hatalom tanácsit sem akará elfogadni, a' fényes porta kényszerítő rendszabályokhoz fog nyulni. Még sokat remélnék egyébiránt a' porosz királynak Londonbani személyes közbejárásától

4lik szám.

É R T E S Í T Ó.

1847.

Duna- gőzhajózás.

Alulirt hivatalnak van szerencsége a' gőzösök járásában tett változtatásokat közhir-ré tenni.

A) Pestről fölfelé majus 15től kezdve:

Pestről Bécsig (minden közbeeső állomásokat érintve) naponként. — Indulási idő: déli 12 óra.

Pestről Pozsonyig (az összes közbeeső állomásokat érintve) minden páratlan számú napon u. m. majus 15- 17- 19kén és így tovább.

Pestről Gönyőig (az összes közbeeső állomásokat érintve) minden páros számú napon ugymint: majus 16- 18- 20kán és így tovább.

Indulási idő: reggeli 5 óra. — Ezen, Pozsony és Gönyőig menő hajók, közlekedésben állanak a' Gönyő és Győr közötti gőzöskkel.

B) Pestről lefelé majus 16ától kezdve:

Pestről Drenkovába vasárnap és szerdán.

„ **Zimonyba** hétfőn, lefelé Tittelt, fölfelé Eszéket érinti meg.

„ „ kedden Eszéket „ Tittelt „ „

„ „ esütörtökön egyenesen oda és vissza.

„ „ pénteken, lefelé Tittelt, fölfelé Eszéket érinti meg.

„ „ szombaton, s Eszéket „ Tittelt „ „

Indulási idő: reggeli 5 óra.

Egyenes közlekedések Konstantinápoly- és Odesszával:

május 16kán és 30kán a' török részen Konstantinápolyval.

május 23kán az oláh részen Konstantinápoly- és Odesszával.

A' 1. cz. utazók igen kéretnek, hogy uti máhájukat a' Bécsbe menő gőzösré legfeljebb déli 12 óráig, a' Pestről Pozsony- és Gönyőig ugyszinté a' lefelé menő gőzösré az indulási nap előtt legfeljebb esti 8 óráig méltóztassanak a' hivatalban feladni, mivel a' déli 12 óra után, és így illetőleg reggel a' gőzös elindulása előtt feladottak csak a' legközelebbi gőzössel küldethetnek el, a' máhájuk épen az indulás előtt egyenesen a' hajóra szállítása pedig nem engedtethek meg. Pest, majus 13kán 1847.

Gőzhajózási hivatal. 3—3

Dunagőzhajózási hirdetés.

Alulirt dunagőzhajózási hivatal a' társaság 1. cz. részvényesit felszólítani bátorodik, hogy a' folyó évi mártus 31dikén tartott közgyűlés jegyzőkönyvét ezen hivattól átvenni, vagy elvetni sziveskedjenek. Kelt Pesten majus 22kén 1847.

A' dunagőzhajózási hivatal által. 1—3

Haszonbérleti jelentés. Kassa sz. kir. város tanácsa részéről közhirrét tétetik, hogy t. n. Abauj vármegyében kebeleztet, és a' mondott város földesuri birtokához tartozó tágasított állapotban létező f o r r a i u r a d a l o m, melyhez egész Forró m. városon kívül egész Garadna helysége, és Szebenyi pusztá tartozik, kényelmes lakkkal, — szükséges majorságheli épületekkel — jól elrendezett nagyobbserű pálinkaházzal — az országot melletti 3 vendégfogadóval a' kis Hernádon egyenkint 4 liszt, 1 kása örlővel s kender törővel ellátott 2 malommal, 2 kovácsmühelyel, és két mészárszékekkel, mely kisebb kir. haszonvételek eddig 3836 ft 14 kr pengőbeni évenkint haszonért jövedelmeztek, ugy nem rég ujonan épített 5 juhakollal, körül belül 3000 darab spanyol juh, majorbelti 100 darab szarvas marha, 28 igavonó ökör, 4 igasló, s egyéb gazdasági készületekkel, továbbá 71% egész urbáriális telekkel, 134 zsellérrel, 1475% holdnyi majorsági szántóföldekkel, 5567% kaszás urasági réttel, 621% holdnyi urasági legelővel, melybe is 330 holdnyi legelőnek használható erdőréz is beforgaltatik, 2 urasági szőlővel és évenkint kijeleendő körülbelül 9 holdnyi területű erdőréz s favágási joggal, f. 1847d. évi július 7ik napján reggeli 9 óra tájban a' város udvarházi teremében tartandó árverés útján a' legtöbbet ígérőnek f. 1847d. évi november 1ső napjától 9 egymást követő évre bérbe adandó leszen; — a' kikiáltási ár 12 000 ft. pénzben; — az árverő által leteendő bánatpénz 1200 ft. pőben; egyébiránt a' bérleni szándékozó a' kített bánatpénzen kívül, mielőtt az árveréshez hocsátatnék, tőkéletes biztosítékot kimutatni tartozik. — A' bérlével egyéb feltételei e' város számvevői hivatalánál bővebben megtudhatók. Kelt Kassán az 1847dik évi márt. hó 26kán tartatott tanácsai ülésből V á r j o n G á b o r m. k. bites aljegyző által.

1—3

Hirdetvény.

A' mármarosi k. kamarai igazgatóság részéről ezennel közhirrét tétetik: hogy f. e. június 9kén (kilencedikén) a' rahói k. erdő és számtartói hivatalnál nyilvános árverés útján, titkos ajánlatok elfogadása mellett ujonan 1847. évi november 1től 3 évre bérbe fognak adatni:

a) A' boeskorahói vendégfogadó és a' contractióknál, Krassaplesán, Derlebázen, Ivancezen és Bilinben tartandó koresmákkal a' bérlő tulajdon italainak kimérési jogával.

b) Az akna-rahói vendégfogadó a' koresmáltatási joggal Vótisban, Bógdányban és Hulyban.

Bérleni kívánók szükséges bánatpénzzel és elfogadható kötbérral valamint erkölcsiségükör s eddigi életmódjukról szóló bizonyítványokkal ellátva a' kijelelt napra és helyre meghivatnak.

A' szerződési feltételek a' mármarosi k. kamarai igazgatóságnál és a' rahói erdő- és számvevői tisztségűnél megtekinthetők. 1—3

Hirdetvény.

Melly szerint a' főmélt. magyar kir. udv. kincstár engedelmével az ungvári kir. uradalom részéről közhirrét tétetik; miszerint a' nevezett uradalom erdeiben találtató fagombatapló — szedési haszonvétele folyó ezt, július 27kén (huszonhetedikén) az ungvári kir. uradalom igazgatósága irodájában, tartandó nyilvános árverés útján a'

többet ígérőnek folyó évi szeptember hava 1ső napjától három esztendői bérbe ki fog adatni, a' kinek tehát e' haszonbérletre kedve leend, a' fenirt napra és helyre elegendő bánatpénzzel s biztosítékkal az akkor majd meghatározandó egy évi azonnal lefizesendő árendájával felkészülve, ezennel meghivatnak. — A' feltételek addig is a' fenemlített igazgatóságnál megtudhatók. 3—3

Figyelmeztetés. A' f. évi pesti löverseny június 2ka- 6ka- s 9kére határozatván, az említett napokon, mindenkor délutáni időben, következő összesen 12 díjak lesznek elnyerhetők u. m. „Széchenyi díj“ „Festetics- Nákó-díj“ „Parasztok próba futása“ „Pestvárosi-díj“ „Egyesült-nemzeti-díj“ „Aszszonyások pályadíja“ „Paraszt verseny“ „Sándor-díj“ „Hazafi díj“ „Batthyány-díj“ „Hunyady díj“ „Eszterházy-díj“ s „Ostor-díj“ — Minden futtató tartozik pályára szánt lovat a' futás előtt 48 órával a' n. Casinóban levő ivre följegyeztetni. A' napi versenyrendben föl nem jegyzett lovak az azon napi díjfuttatásban nem részesülhetnek — L ó á r v e r é s: június 7dikén délelőt 10 órakor. 2—3

Hirdetvény.

A' nagyméltóságú m. kir. udv. kamara rendeléséből az ó-budai koronai uradalom részéről ezennel közhirrét tétetik, hogy f. e. június 1ső napján Ó Budán, június 2kán pe-

pid Budacsőn fehér és veres uradalmi borok, edény nélkül kész pénzbeli fizetés mellett, a' szokott délelőtti órákban, nyilvános árverés útján el fognak adatni. — Venni kívánók tehát ezennel meghivatnak. 1—3

Hirdetvény.

A' mármarosi k. kam. igazgatóság részéről ezennel közhirrét tétetik, hogy f. e. június hó 7kén (hetedikén) körösmezei k. erdő és számtartói hivatalnál nyilvános árverés útján, titkos ajánlatok elfogadása mellett ujonan bérbe fognak adatni:

a) A' körösmezei vendégfogadó a' hozzátartozó pincével, és hat jobbágy háznál tartandó koresmával, a' bérlő tulajdon italainak kimérési jogával 1847. évi november 1től 3 esztendőre.

b) A' Borkúti vendégfogadó egy érez folyás mellett épített fűrdőházzal szinte 1847. évi november 1ső napjától 3 esztendőre. Bérleni kívánók szükséges bánatpénzzel s elfogadható kötbérral valamint erkölcsiségükör s eddigi életmódjukról szóló bizonyítványokkal ellátva a' kijelelt napra és helyre meghivatnak. Árverés utáni ajánlatok nem fognak elfogadtnai.

A' szerződési feltételek a' mármarosi k. kam. igazgatóságnál és körösmezei erdő- és számtartói hivatalnál megtekinthetők. 3—3

Gabonaár váltógarasokban.

			Tisztalibza	Kécszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukorica
Pesten.	máj. 18.	(pesti m.)	430 - 470	360 - 380	310 - 350	260 - 270	120 - 130	270 - 295
Veszprém.	„ 14.	(pozs. m.)	250 - 280	235 - 245	220 - 230	180 - 185	85 - 90	180 - 190
Baja.	„ 12.	„	135 - 250	220 - 225	205 - 215	145 - 150	75 - 80	160 - 165
Győrött.	„ 8.	„	290 - 320	260 - 280	222 - 240	170 - 180	95 - 100	210 - 210
Mosonyban.	„ 12.	„	230 - 400	260 - 300	260 - 290	180 - 190	103 - 112	230 - 230
N. Szombatban.	„ 7.	„	320 - 365	—	—	280 - 315	210 - 225	108 - 112
Pozsonyban.	„ 14.	„	280 - 300	—	—	240 - 278	190 - 200	100 - 106
Miskolcson.	„ 12.	„	235 - 240	220 - 225	210 - 215	175 - 180	64 - 65	190 - 195

Statuspapír- és részvény-árkelet. Bécs, maj. 22kén 1847.

bankrészvény	15-8 fr.	pesti lánchid-részvény	100 fr. — frt.
1834ki 500 p.frtos kölesön	772 1/2 „	bécs-glognitzai vasut	100 fl. 100 fr. 130 „
1839ki 250 p.frt	298 1/8 „	pozsony-nagyszombati	100 fr. — „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	62 1/4 „	középponti	(100 fr.) 99 1/2 „
Cs. kir. arany 4 fr.	36—38 kr.	duna-gőzhajózási	500 fr. . . . 628 „

Dunavizálás: Budán, maj. 26án 12 1/4 0 0 az 0 fölött.